

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

**Освітньо-наукова програма
підготовки доктора філософії**

Мова, література і фольклор пограниччя

**третього (освітньо-наукового) рівня освіти
за спеціальністю 035 Філологія
галузі знань 03 Гуманітарні науки**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ВНУ імені Лесі Українки
(протокол № 8 від «28» червня 2022 р.)

**Освітньо-професійна програма введена в дію з 01 вересня 2022 р.
наказ № 220-з від «29» червня 2022 р.**

НЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО
(із внесеними змінами та доповненнями)
Вченою радою ВНУ імені Лесі Українки
(протокол № 9 від «30» серпня 2023 р.)
Ректор _____ **Анатолій ЦЬОСЬ**
наказ № 271-з від «30» серпня 2023 р.

Луцьк – 2023

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма Мова, література і фольклор пограниччя є нормативним документом, покладеним в основу підготовки докторів філософії (PhD) із галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

ОНП Мова, література і фольклор пограниччя розроблена робочою групою Волинського національного університету імені Лесі Українки відповідно до вимог чинного законодавства України, на продовження традицій, які склалися у філологічній науковій школі університету.

Майже три десятиліття функціонування закладу вищої освіти в статусі університету наукові студії НПП факультету філології та журналістики відбувалися за визначеними МОН України напрямками і параметрами. Унаслідок цілеспрямованих зусиль на факультеті постало кілька наукових шкіл, функціонувала спеціалізована вчена рада (10.01.02 – українська мова), з 2023 р. працює докторська вчена рада (10.01.01 – українська література, 1-.01.06 – теорія літератури), виконувалися проєкти держбюджетного замовлення, видавалися наукові часописи, було захищено десятки кандидатських і докторських дисертацій. Ці здобутки охопили чимало спеціальностей філологічної науки: Українська мова (10.01.02), Українська література (10.01.01), Теорія літератури (10.01.06), Література слов'янських країн (10.01.03), Порівняльне літературознавство (10.01.05), Фольклористика (10.01.07). За всіма переліченими напрямками свого часу була ліцензована аспірантура, за окремими – докторантура, вони працювали ефективно і результативно. Чимала кількість викладачів факультету є колишніми студентами Волинського університету, аспірантами і докторантами, які успішно захистили дисертації, отримали вчені звання і працюють на посадах доцента, професора, завідувача кафедри, декана, проректора університету (результати засвідчує таблиця кар'єрного зростання випускників аспірантури ФФЖ). Незважаючи на специфіку й оригінальність наукових здобутків кожного викладача факультету, в процесі інтеграції науковців у національний і світовий контекст, намітилися спільні для всіх учасників освітнього процесу вузлові проблеми. Загальний хід досліджень кожного

науковця, так чи інакше, сприяє розвитку регіону, а саме: Волині (Малої і Великої) та Західного Полісся. Цей стародавній край має багаті традиції книжної культури, освіти, народної культури та інші численні надбання з яскравим волинсько-поліським колоритом. Отож не дивно, що об'єктом наукових досліджень стають не лише явища української мови, а численні діалекти Західного Полісся (наукова школа Г. Аркушина, Ю. Громика), не лише фольклор Волині, а й етнологія, етнопсихологія краю (школа В. Давидюка). З Волинню пов'язані численні відомі в Україні і світі персоналії, від найдавніших часів до сучасності. Тому активно розвивається літературне краєзнавство, яке на теперішньому етапі активно осмислює поняття «Волинський текст». Не можна не згадати численні здобутки волинських науковців у справі дослідження творчості Лесі Українки, центральної постаті у багатьох дослідженнях різної спеціалізації. По творчості Лесі Українки захищено 4 кандидатських і 4 докторських дисертації, виконано кілька проєктів держбюджетного замовлення, підготовлено до видання повне зібрання творів Лесі Українки у 14 томах (координатори проєкту, члени редколегії – викладачі ФФЖ Ю. Громик, І. Констанкевич, М. Моклиця, С. Романов).

З іншого боку, дослідження філологів йдуть у річищі інтеграції в європейський простір, насамперед завдяки посередництву польських науковців, тісна співпраця з якими дозволяє активізувати дослідження, спрямовані на осмислення контактів, впливів, взаємодії у явищах, характерних для волинського прикордоння, зумовлює посилений інтерес до тих персоналій і явищ, які сформувалися на межі культур.

Усі філологічні здобутки створили підстави для виходу на новий рівень підготовки докторів філософії, дали можливість поєднати два різних, але однаково важливих напрями наукового розвитку: доцентровий і відцентровий. При такому поєднанні в процесі активної євроінтеграції не буде втрачене те, що складає сутність культурної самобутності краю.

Програма розроблена проєктною групою у складі:

Моклиця Марія Василівна – гарант освітньо-наукової програми, доктор філологічних наук, професор кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури;

Громик Юрій Васильович – кандидат філологічних наук, професор, проректор з навчальної роботи та рекрутації ВНУ імені Лесі Українки;

Давидюк Віктор Федосійович – доктор наук з україністики, професор кафедри української літератури;

Лавринович Лілія Богданівна – кандидат філологічних наук, декан факультету філології та журналістики, доцент кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури.

Мета та цілі ОП узгоджуються зі Стратегією розвитку ВНУ імені Лесі Українки на 2020–2024 рр. (<http://surl.li/zdan>), з програмою реалізації стратегії ВНУ на 2020-2024 рр. (<http://surl.li/bevvt>), зокрема з його місією – бути центром створення інноваційних теорій і методик у сфері мовознавства, літературознавства і фольклористики. Згідно Наказу МОН України № 130 від 19.03.2021 ВНУ імені Лесі Українки має ліцензію на освітні послуги за третім (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівнем (<http://surl.li/gthit>). У 2023 році ОНП Мова, література і фольклор пограниччя вперше акредитована.

Функціонування аспірантури ВНУ імені Лесі Українки регулюється Положенням про підготовку докторів філософії (<http://surl.li/aadgw>), яке базується на відповідних постановах МОН та КМУ.

ОНП укладена з врахуванням вимог і потреб роботодавців. Головний роботодавець – ВНУ імені Лесі Українки, а також Обласне управління освіти, керівники закладів вищої освіти Луцька і Волинської області. Представники цих установ залучались до обговорення і рецензування ОНП.

1. Профіль освітньо-наукової програми «Мова, література і фольклор пограниччя»

зі спеціальності 035 Філологія галузі знань 03 «Гуманітарні науки»

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Волинський національний університет імені Лесі Українки Факультет філології та журналістики
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Доктор філософії за спеціальністю 035 Філологія PhD, <i>Doctor of Philosophy</i>
Офіційна назва освітньої програми	Мова, література і фольклор пограниччя
Тип диплома та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання – 4 роки
Наявність акредитації	Акредитована у 2023 році
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень,
Передумови	Наявність освітнього ступеня магістра, спеціаліста
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої Програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	
2 – Мета освітньої програми	
<p>Забезпечити підготовку докторів філософії за спеціальністю 035 «Філологія», здатних здійснювати самостійні наукові дослідження та науково-педагогічну діяльність з підготовки докторів філософії зі спеціальності 035 Філологія; забезпечити фундаментальну теоретичну та практичну підготовку висококваліфікованих кадрів, які б набули глибоких міцних знань для виконання професійних завдань та обов'язків науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі сучасної лінгвістичної, літературознавчої, фольклористичної науки, педагогіки та методики вищої освіти; забезпечити умови формування і розвитку аспірантами програмних компетентностей, які дозволять їм оволодіти основними знаннями, вміннями, навичками, необхідними для здійснення оригінального дисертаційного дослідження у сфері філології.</p>	
3 - Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 035 Філологія, ОНП Мова, література і фольклор пограниччя

Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	ОНП Мова, література і фольклор пограниччя спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців зі спеціальності 035 Філологія, здатних розвивати актуальні напрями співпраці із закордонними науковцями, знаходити креативне рішення для гострих чи дискусійних проблем у стосунках між народами в умовах пограниччя, спроможних поєднувати регіональний інтерес зі світовою інтеграцією науки; поєднувати вузьку спеціалізацію з національними, європейськими і світовими гуманітарними запитами. Ключові слова: літературознавство, мовознавство, фольклористика, наука в умовах пограниччя, Волинський текст.
Особливості програми	ОНП акцентує проведення фундаментальних філологічних досліджень, спрямованих на усебічний розвиток регіону з акцентом на унікальності і багатстві його культури, з одночасною актуалізацією взаємодії з науковцями Польщі та інших європейських країн у справі осмислення регіональних культур та їх важливих складників: мови, літератури, фольклору.. У перспективі це дозволить регіон Волинського Полісся, предмет територіальних суперечок в історії, зробити об'єднуючим фактором і умовою для успішного розвитку регіону в кожній із країн.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Філолог-дослідник, співробітник науково-дослідних установ відповідного профілю; викладач фахових дисциплін (української мови, української літератури, зарубіжної літератури) у закладах вищої освіти. Робочі місця в науковій, організаційно-управлінській та освітній галузях; на викладацьких та інших посадах у ЗВО, у структурах письменницьких організацій, видавництвах, пов'язаних з перекладною літературою, тощо; в органах державного управління і місцевого самоврядування; у закладах та установах культури, у сфері бізнесу, в усіх інституціях регіону, орієнтованих на активну міжнародну співпрацю. Аспірантам, що повністю виконали ОНП підготовки докторів філософії, присвоюється кваліфікація Доктор філософії за спеціальністю 035 Філологія із врученням диплому встановленого зразка.
Подальше навчання	Підвищення кваліфікації, залежно від посади, яку обійматиме доктор філософії, з актуалізацією необхідного для поглиблення спеціалізації складника професії. Можливість навчатися в докторантурі, здобути науковий ступінь доктора філологічних наук.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Загальний стиль навчання – проблемно-орієнтований. Для поглиблення знань аспіранта використовують сучасні методи (загальнонаукові, філологічні, психолого-педагогічні) та принципи викладання гуманітарних дисциплін. Пріоритетними у формуванні майбутнього доктора філософії є наукове керівництво дослідженням (одного або двох керівників),

	<p>професійні консультації НПП, аналіз потреб стажування відповідно до індивідуальних потреб, підготовка презентацій, виготовлення дослідницького портфоліо. Дистанційне навчання передбачає використання системи Moodle.</p>
Оцінювання	<p>Поточні письмові й усні форми контролю знань, умінь і навичок здобувача. Оцінювання здобувачів вищої освіти відбувається за 100-бальною (рейтинговою) шкалою Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС): A – 91–100; B – 83–90,9; C – 76–82,9; D – 68–75,9; E – 61–67,9; національною 4-бальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Підсумкове оцінювання має формат попереднього захисту дослідження. І прилюдного захисту дисертаційного дослідження та завершується врученням диплома.</p> <p>Аспірант має можливість формувати власний алгоритм здобування необхідної кількості балів, з огляду на можливості, обставини, характер, тощо.</p> <p>Недопустима жодна з форм порушення академічної доброчесності (присвоєння чужих робіт чи ідей, плагіат, некоректне цитування і под.). За таких дій – адекватна реакція відповідно до таких нормативних документів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату; – Кодекс академічної доброчесності http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf <p>Аспірантам можуть зараховуватися результати навчання, здобуті в процесі неформальної та інформальної освіти. Докладнішу інформацію можна отримати за покликанням: ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	ІК. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здобуття глибинних знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти.</p> <p>ЗК 2. Набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проєктами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти.</p> <p>ЗК 3. Здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи</p>

	<p>іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.</p> <p>ЗК 4. Оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного світогляду на основі абстрактного мислення, критичного аналізу, оцінки, синтезу і генерування нових та складних ідей.</p> <p>ЗК 5. Здатність вільно оперувати абстрактними категоріями, логічно і водночас нестандартно мислити при вирішенні професійних проблем.</p> <p>ЗК 6. Вміння фахово-коректно, на засадах академічної доброчесності, провадити наукове дослідження.</p> <p>ЗК 7. Здатність здійснювати в процесі наукового дослідження пошук легітимних джерел, опрацьовувати великі обсяги інформації, диференціювати джерела, залучати найбільш необхідні для вирішення поставленої мети фахових робіт.</p> <p>ЗК 8. Вміння інтегрувати напрацювання національної науки у світовий науковий простір, використовувати у науковій діяльності ресурси наукометричних баз та надбання національної науки.</p> <p>ЗК 9. Здатність комунікувати з науковцями різних галузей знань, вирішувати завдання, які вимагають залучення ідей із суміжних чи віддалених галузей сучасної науки.</p> <p>ЗК 10. Здатність керувати науковими програмами та проєктами, вміння працювати індивідуально і колективно над вирішенням складних наукових завдань.</p> <p>ЗК 11. Здатність дотримуватися етичних норм поведінки у науковій діяльності, бути критичним і самокритичним, діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК 12. Здатність комунікувати із представниками різних наукових сфер, аргументовано відстоювати власну позицію.</p>
<p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p>	<p>ФК 1. Вміння на високому рівні, з оперттям на досягнення сучасної науки, виконувати оригінальне наукове дослідження у філологічній галузі.</p> <p>ФК 2. Здатність розширювати і використовувати категоріальний апарат філологічної науки для ефективного вирішення нових наукових завдань.</p> <p>ФК 3. Вміння обрати найбільш ефективні методи дослідження для поставленої мети, на основі знань сучасної методології.</p> <p>ФК 4. Здатність формувати свій науковий імідж в процесі саморозвитку, виробляти потребу бути в епіцентрі філологічної науки.</p> <p>ФК 5. Здатність критично і самокритично мислити в процесі рецепції, інтерпретації та аналізу текстів.</p> <p>ФК 6. Здатність стежити за сучасними явищами культури і літератури, їх лінгвістичним, діалектологічним чи фольклористичним аспектом, виділяти синхронічні взаємодії і діахронічні дискурси.</p>

	<p>ФК 7. Вміння розглядати відомі явища під новим кутом зору, виділяти фрагменти, важливі для розвитку української філології, бачити закономірності у явищах культури, виділяти лімінальні дискурси.</p> <p>ФК 8. Здатність орієнтуватися в центробіжних і відцентрових процесах волинської культури, відображених в мові і літературі.</p> <p>ФК 9. Бути компетентним у найбільш важливих процесах культурної, мовно-літературної взаємодії між різними країнами одного регіону.</p> <p>ФК 10. Вміння творчо застосовувати педагогіку і психологію вищої школи у викладанні філологічних дисциплін.</p>
7 – Програмні результати навчання	
	<p>ПРН 1. Обирати необхідну для здійснення наукового дослідження методологію, орієнтуючись на останні досягнення світової науки.</p> <p>ПРН 2. Планувати і виконувати актуальні для науки, прикладні та фундаментальні дослідження, фактичний і теоретичний матеріал підпорядковувати меті, аргументувати послідовність виконання, робити обґрунтовані висновки, захищати результати на різних рівнях апробації.</p> <p>ПРН 3. Свідомо формувати власну картину світу на основі сучасного гуманітарного світогляду, бути відкритим до новацій та ідей, які продукують науковці різних гуманітарних наук, вміти їх проєктувати на потреби філологічної галузі.</p> <p>ПРН 4. Розуміти зв'язок усіх філологічних дисциплін, специфіку і необхідність вузької спеціалізації, взаємодію регіональної, національної, світової філології.</p> <p>ПРН 5. Володіти сучасною методологією гуманітарних наук, практично застосовувати методи, найбільш ефективні для реалізації поставленої наукової мети; в роботі з текстами і мовним матеріалом напрацьовувати власний метод філологічного і культурологічного аналізу.</p> <p>ПРН 6. Вміння обирати найбільш актуальні теми для філологічного дослідження, поєднувати загальні потреби галузі з поглибленою спеціалізацією.</p> <p>ПРН 7. Концептуалізувати фаховий словник: вміти простежити дискурси кожного з ключових понять наукового проєкту.</p> <p>ПРН 8. Вільно володіти жанрами, необхідними для апробації наукової продукції і її використання у викладацькій роботі: тези доповіді, матеріали конференції, науково-популярна або академічна стаття, розділ монографії, монографія, посібник, тощо.</p> <p>ПРН 9. Вільно володіти ресурсами бібліотек, користуватися паперовими, електронними носіями, інтернет-ресурсами з одночасним вмінням критично сприймати сумнівну інформацію, недостатньо достовірні джерела.</p> <p>ПРН 10. Усвідомлено уникати прямого чи прихованого плагіату; вміти чітко і коректно формулювати висновки науковців, на ідеї і концепції яких спирається власне дослідження; переконливо й органічно вводити цитату у власний мовленнєвий потік.</p> <p>ПРН 11. Вдосконалювати знання української мови, формувати свій стиль наукового викладу, в якому поєднується багатий</p>

	<p>словник спеціальних наукових термінів і здатність чітко формулювати думку, знаходити креативні і переконливі висловлювання для передачі своїх знань.</p> <p>ПРН 12. Вміння поповнювати власний тезаурус в процесі культурного розвитку, поєднувати любов до національного, самобутнього й унікального в культурі регіону із зацікавленням культурою сусідніх країн, Європи і світу.</p> <p>ПРН 13. Активно використовувати у науковій діяльності і її популяризації знання іноземної мови, стежити за новинками світової філологічної науки, залучати неперекладені тексти у власне наукове дослідження.</p> <p>ПРН 14. Вміти вести науковий діалог або дискусію, шліфувати вміння чути опонента і аргументовано відстоювати власну позицію, чітко формулювати суть розбіжності у поглядах.</p> <p>ПРН 15. Поповнювати тезаурус філософськими і психологічними концептами, активно залучати до філологічного дослідження праці класиків філософії і психології, не лише в якості теоретичної чи методологічної бази, а й для розширення власного гуманітарного світогляду, усвідомлення особливостей творчого процесу науковця.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	<p>Реалізацію освітньо-наукової програми забезпечують штатні НПП університету, доктори наук і професори, які мають високий науковий рейтинг, пройшли стажування в провідних закордонних і українських ЗВО, мають публікації в журналах, що входять до міжнародних наукометричних баз даних (SCOPUS, Web of Science, тощо), репрезентують наукові філологічні школи: діалектологічну (проф. Г. Аркушин, проф. Ю. Громик), фольклористичну (проф. В. Давидюк), літературознавчу (проф. М. Моклиця, проф. С. Романов). Залучаються також фахівці із Польщі та Білорусії, провідних українських закладів вищої освіти, наукових установ, зокрема Інституту літератури, Інституту мови АН України.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Матеріально-технічне забезпечення відповідає чинним ліцензійним вимогам щодо надання освітніх послуг у сфері вищої освіти, є достатнім для забезпечення якості освітнього процесу. Інфраструктура ЗВО функціонує належним чином, усі корпуси обладнані сховищами. Уможливлений доступ для осіб з особливими потребами (усі корпуси, інші об'єкти інфраструктури ЗВО обладнані пандусами; у корпусах В, Е є таблички шрифтом Брайля; у корпусі Н працює інклюзивний хаб «Простір дії»: https://inhub.lutsk.ua/, кімната для матері й дитини, тощо). Під час реалізації освітньо-наукової програми НПП використовують комп'ютерні класи, комп'ютерні робочі місця, лекційні аудиторії з мультимедійним обладнанням, лабораторії різної спеціалізації. Термін експлуатації залученої в освітньому процесі техніки відповідає чинним вимогам.</p>
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Інформаційне забезпечення відповідає ліцензійним вимогам, базується на сучасних інформаційно-комунікаційних технологіях. Бібліотека з читальними залами, репозитарій, точки вільного доступу до Інтернету у навчальних корпусах, доступ до баз даних Web of Science Scopus, тощо - все це створює необхідні для</p>

	<p>сучасного науковця умови роботи. Офіційний сайт Волинського національного університету імені Лесі Українки: https://vnu.edu.ua/uk Електронний каталог бібліотеки: http://catalog.library.vnu.edu.ua/ Репозитарій університету: https://evnuir.vnu.edu.ua/</p> <p>Навчально-методичне забезпечення: 1) силабуси, завдання для практичних занять, методичні розробки до написання дисертацій, тести і завдання для самоконтролю, методичні рекомендації, відео-лекції та інші методичні матеріали з ОК, які вивчаються, а також посібники та підручники, програми педагогічної практики, доступ до електронного середовища Office 365; 2) монографії, наукові журнали, збірники наукових праць у паперовому (бібліотека, Науково-дослідний інститут Лесі Українки, наукові лабораторії факультету) й електронному (репозитарій університету) варіанті для індивідуального наукового пошуку.</p>
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Можливість участі в національній академічній мобільності, відповідно до договорів, укладених між ВНУ імені Лесі Українки та іншими українськими ЗВО.
Міжнародна кредитна мобільність	Можливість участі в міжнародній академічній мобільності, відповідно до договорів, укладених між ВНУ імені Лесі Українки і закордонними закладами-партнерами.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Навчання іноземних громадян здійснюється на загальних підставах у відповідності до чинного законодавства України та організаційно-розпорядчих документів університету, за умови володіння іноземними громадянами українською мовою. У ВНУ імені Лесі Українки існує можливість вивчення (удосконалення) української мови на підготовчому відділенні Навчально-наукового інституту неперервної освіти, курсах вивчення української мови.

2. Перелік компонентів освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік освітніх компонентів ОНП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, практики, дисертація)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
I. Освітня складова ОНП			
Обов'язкові компоненти освітньої складової ОНП			
1.1. Цикл дисциплін загальної підготовки			
ОК 1	Філософія та методологія науки	5	Екзамен
ОК 2	Іноземна мова для академічних цілей	8	Залік, екзамен
ОК 3	Академічна доброчесність та наукова етика	3	Залік
ОК 4	Педагогічні основи професійно-комунікативної компетентності	3	Залік
Всього кредитів за циклом загальної підготовки:		19 кредитів	
1.2. Цикл професійної підготовки			
ОК 5	Теорія літературних процесів і явищ	5	Екзамен
ОК 6	Наука про Леся Українку в системі гуманітарних знань	5	Екзамен
ОК 7	Порівняльна фонетика і граматики слов'янських мов	5	Екзамен
ОК 8	Порівняльна фольклористика	4	Екзамен
ОК 9	Педагогічна практика	6	Залік
Всього кредитів за циклом професійної підготовки:		25 кредитів	
1.3.1. Цикл вибіркових дисциплін			
10	Вибіркова дисципліна 1	4	Залік
11	Вибіркова дисципліна 2	4	Залік
12	Вибіркова дисципліна 3	4	Залік
13	Вибіркова дисципліна 4	4	Залік
Загальний обсяг вибіркових компонентів:		16 кредитів	
Загальний обсяг освітньої складової		60 кредитів	

2.2. Структура освітньо-наукової програми

Термін навчання в аспірантурі – 4 роки, загальний обсяг освітньо-наукової програми – 240 кредитів ЄКТС, обсяг освітньої складової ОНП – 60 кредитів.

Розподіл годин освітньої складової програми

Назва циклу	Академічні години/ кредити ЄКТС	% у загальному обсязі

I. Цикл загальної підготовки	570/19	32 / 32
II. Цикл професійної підготовки	750/25	32 / 32
III. Цикл вибіркових дисциплін	480/16	26 / 26
Всього	1800/60	100/100

Цикл дисциплін загальної підготовки вивчається у двох семестрах першого року підготовки, цикл дисциплін професійної підготовки і дисциплін вільного вибору вивчається на другому курсі. Педагогічна практика запланована у другому семестрі другого курсу. 3 і 4 курс навчання визначає наукова складова освітньої програми. У разі дострокового засвоєння освітньо-наукової програми і успішного захисту дисертації аспірантові присуджується науковий ступінь, незалежно від терміну навчання в аспірантурі.

Тематика наукових досліджень ОНП

Мова, література і фольклор пограниччя

Головна ідея ОНП – координація результатів наукових досліджень з кількох філологічних спеціальностей, у різні роки ліцензованих у Волинському університеті на рівні аспірантури й докторантури. Теорія літератури та історія української літератури; мовознавство і фольклористика – ці наукові спеціалізації успішно розвивалися, кожна окремо, відповідно до вимог, але час від часу перетиналися, оскільки кожна зі спеціальностей, так чи інакше, актуалізувала регіональну специфіку. Літературознавці частіше цікавляться персоналіями письменників, життя і творчість яких пов'язана з Волиною, і таким чином розробляють об'єднуючу тему «Волинський текст». Центральне місце в ньому посіла Леся Українка. З часу заснування в університеті Науково-дослідного інституту Лесі Українки (2006) розгорнулося і втілювалося чимало наукових проєктів, які здійснювалися як наукові теми державного замовлення. Виконавці цих проєктів успішно захистили кандидатські і докторські дисертації, підготували і видали чималу бібліотеку монографічних досліджень і збірників наукових праць. До виконання держбюджетних проєктів залучалися фахівці різних кафедр ЗВО і різних наукових спеціальностей: літературознавці досліджують естетику, філософію, психологію творчості (М. Моклиця, С. Романов, Т. Левчук, Л. Лавринович), питання поетики і жанрології досліджують О. Головій, Н. Колошук, О. Маланій, В. Сірук, В. Соколова та ін., мова творів Лесі Українки перебуває в полі зору мовознавців (С. Богдан, М. Жуйкова, Н. Данилюк та ін.), фольклорні витoki творчості Лесі Українки висвітлюють В. Давидюк, Т. Данилюк-Терещук, Л. Семенюк. Потужна діалектологічна школа Г. Аркушина та Ю. Громика посприяла зацікавленню тими письменниками Волині, у творах яких активно використовуються поліські діалекти, в тому числі чільне місце посідає Леся Українка. Усі волинські персоналії, у свою чергу, актуалізували, разом з посиленням регіонального складника

досліджень, співпрацю з науковцями Польщі. Чимало наукових конференцій літературознавців, діалектологів, лінгвістів і фольклористів було присвячено пограниччю культур, специфіці мовних і літературних явищ, зумовлених взаємодією різних національних культур. Природним відгалуженням цього процесу стало дослідження польськомовної української літератури, творчості польських письменників, пов'язаних з Волинню, книжно-літературних традицій історичної Волині.

Літературне краєзнавство Волині має тривалу історію і відповідні надбання, на сучасному етапі ці здобутки дозволяють досліджувати проблему «Волинський текст» і літературознавча топологія. Вивчення естетики прикордоння (зокрема в царині взаємодії літератури і театру) дозволяє не лише досліджувати творчість таких видатних драматургів, пов'язаних з Волинню, як Леся Українка чи Віткацій, а й численні культурні контакти в царині театрального мистецтва між Україною і Польщею (наприклад, постановка творів польських драматургів театральними колективами Луцька, постановка драм Лесі Українки у польських театрах, тощо).

Діалектологічна наукова школа, яка тривалий час вивчає перехідні і змішані говірки Західного Полісся, зорієнтована на дослідження закономірностей і специфіки структури, функціонування та розвитку діалектів української та інших слов'янських мов в умовах прикордоння, приділяє особливу увагу використанню діалектів у текстах різних стилів і жанрів, насамперед, у художніх творах письменників волинського краю.

Дослідження загальнотеоретичних проблем фольклору різних народів, поєднана з суттєвими надбаннями у царині дослідження фольклору Західного Полісся, створює підстави для актуалізації порівняльної фольклористики.

Певне уявлення про напрями наукового пошуку дають дисципліни циклу професійної підготовки (ОК 6, 7, 8), а також вибіркових дисциплін, тематика яких щорічно оновлюється, з огляду на наукові інтереси аспірантів та їхніх керівників. «Книжно-літературні традиції історичної Волині», «Естетика прикордоння (література і театр)», ««Волинський текст» і літературознавча топологія», «Українська польськомовна проза пограниччя», «Міжмовна інтерференція», «Перехідні і змішані говірки на слов'янських теренах» «Актуалізація діалектів у текстах різних стилів», «Літературне краєзнавство», «Фольклорна традиція Західного Полісся», тощо – усі ці напрями безпосередньо пов'язані з пограниччям, тобто Волинню як пограничним регіоном у довготривалому історичному дискурсі. Але тут можливі відгалуження, зумовлені потраплянням в об'єкт дослідника конкретних авторів чи постатей. Навіть дослідження життя і творчості Лесі Українки, якщо рухатись за логікою її контактів, увиразнюється численними темами, втягує у свою орбіту таких авторів, як Олена Пчілка, Іван Франко, Василь Стефаник, Ольга Кобилянська, яких також можна розглядати в площині естетики пограниччя або культури прикордоння. Тобто

регіоналізація насправді не звужує тематику досліджень, а робить їх більш структурованими, вписаними у більш масштабний науковий пошук.

Тематика аспірантських дисертацій, які знаходяться в процесі здійснення: «Підляська літературна мікромова: формування, статус, актуалізація в сучасних текстах» (Д. Кичан), «Фонетична система говірок Волинського Полісся» (І. Дружок); «Флористичний дискурс творчості Лесі Українки (лірика та драматургія)» (Т. Лагерко), «Епістолярій письменника у психоаналітичній методології (на матеріалі творчості Лесі Українки)» (Г. Моклиця), «Метажанрові інтенції містерії та творчість Лесі Українки» (К. Олійник), «Імагологічна модель прози Федора Одрача» (О. Рижикова), «Культурогема Волинь в літературі українсько-польського пограниччя (на матеріалі поезії Міжвоєнного двадцятиліття)» (О. Рибальченко).

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здобувачів освітньо-наукової програми спеціальності 035 Філологія відбувається у формі публічного захисту дисертації доктора філософії з філології. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії повинна запропонувати розв'язання актуального наукового завдання зі спеціальності 035 Філологія, результати якого становлять оригінальний внесок у розвиток цієї науки. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії має бути самостійним дослідженням, не містити плагіату згідно з системою забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в університеті. Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради. Але випускники ОНП Мова, література і фольклор пограниччя мають можливість захисту у разовій спеціалізованій раді ВНУ імені Лесі Українки, оскільки кадрове забезпечення ОПП дозволяє формувати необхідний для кожного ЗО склад ради (насамперед голова ради і рецензенти, які мають бути штатними працівниками закладу), у відповідності до вимог. На факультеті філології і журналістики працює багато докторів наук з різною науковою спеціалізацією.

Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, а також відгуки рецензентів та опонентів оприлюднюються на офіційному веб-сайті ВНУ імені Лесі Українки відповідно до законодавства. З огляду на вимогу захисту дисертацій в межах терміну перебування в аспірантурі (Постанова КМУ від 19.05.2023) на ФФЖ вдосконалюються способи моніторингу індивідуального плану кожного аспіранта на проміжних етапах, вся робота підпорядковується меті вчасного завершення дослідження і його успішного захисту.

4. Матриця відповідності програмних (загальних і фахових) компетентностей компонентам освітньо-наукової програми

